

4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 448 с.

5. Цюра С. Педагогічна взаємодія у вищій школі: синергетичний підхід / С. Цюра // Вісник Львівського університету. – 2004. – (Серія: Педагогіка ; вип. 18). – С.19-29.

Затронуты проблемы профессиональной подготовки учителя, актуальные для современного украинского вуза. Рассматриваются характеристики академической группы как основы для формирования благоприятной учебной среды при изучении педагогических дисциплин, анализируются его компоненты, выясняются пути их коррекции в совместной учебной деятельности. Освещаются формы и методы организации учебного взаимодействия, направленные на оптимизацию коммуникативных умений и навыков будущих субъектов профессионального взаимодействия, приводятся исследовательские данные относительно их эффективности.

Ключевые слова: будущий учитель, студент, академическая группа, преподаватель, профессиональная подготовка, профессиональное взаимодействие, учебное взаимодействие.

The aim of the article is to study the possibilities of improving the conditions for communication training of future teachers as a subject of professional interaction in the process of development of pedagogical disciplines, which are studied in high school by means of technology, which is based on the axiological approach to training. The following methods have been used: the method of theoretical analysis of scientific literature; analysis and generalization of one's own experience of teaching pedagogical disciplines; observation, questioning, analyzing the results of learning activities of students. The author regards the problems of training teachers, which are relevant for modern Ukrainian universities. We consider the general characteristics of the academic group on the basis of which is to be formed a positive learning microenvironment of a particular discipline as the optimal set of objective and subjective conditions for its study. The author analyzes the components of the microenvironment supportive learning of pedagogical disciplines (substantive, procedural, personal and motivational-valued), investigated ways of their correction in co-curricular activities. The author highlights the forms and the methods of educational cooperation, which are aimed at optimizing the communicative skills of future subjects of professional interaction, provides research data on the effectiveness of the use of technology developed by the author of teaching pedagogical disciplines on value basis. The innovation is a characteristic component of the structural components of the system and the interactions between them. The practical significance of the results is to justify the use of teaching methods, which are built on the value approach, and to enhance personal-forming opportunities of teaching pedagogical disciplines.

Key words: future teacher, a student, academic group, a teacher, the training, professional interaction, educational interaction.

УДК 37.014.542

Кравченя Альона Олександрівна,
викладач кафедри інформатики,
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті розглянуто управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики як педагогічна проблема. Визначено суперечності, що виникають під час управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Проаналізовано особливості системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Зазначено, що стрімкий розвиток засобів інформатизації є пріоритетним напрямом державної політики розвинених країн. Доведено, що комп'ютерні комунікації разом із сучасними технологіями навчання можуть суттєво вплинути на формування організаційних форм і методів навчання.

Ключові слова: управління, якість, професійна підготовка, майбутні вчителі інформатики, система.

Постановка проблеми. У Законі України «Про вищу освіту» [2] та проекті «Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року» [6] зазначається, що метою розвитку педагогічної освіти є створення такої системи педагогічної освіти, яка на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій забезпечує формування

педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних і гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток і самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути

конкурентоспроможними на ринку праці.

Стрімкий розвиток засобів інформатизації є пріоритетним напрямом державної політики розвинених країн. Комп'ютерні комунікації разом із сучасними технологіями навчання можуть суттєво вплинути на формування нового змісту освіти та модифікацію організаційних форм і методів навчання.

Разом із тим, проблема управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики ще недостатньо досліджена як в теоретичному, так і в методичному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Основні теоретико-методологічні положення підготовки фахівців склали наукові доробки вчених, виконаних у межах проблем:

- модернізації національної системи ступеневої освіти (І. Бех, Н. Бібік, А. Богуш, Г. Єльнікова, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Луговий, Н. Ничкало, Л. Петриченко, О. Касьянова, Л. Калініна, О. Коваленко, О. Савченко, В. Семиченко, М. Степко, Г. Пономарьова, М. Ярмаченко та ін.);

- теорії і методології наукових досліджень (В. Андрущенко, С. Гончаренко, Г. Журавльов, М. Лазарев, Е. Карпова, Т. Кожухова, І. Руснак, А. Харківська та ін.);

- формування професійної компетентності (С. Барбіна, В. Буряк, Т. Дмитренко, Н. Кічук, Л. Кондрашова, З. Курлянд, А. Линенко, Г. Нагорна, О. Пехота, Р. Хмелюк, А. Харківська та ін.);

- організаційно-педагогічних аспектів ефективного навчання інформатики у середньоосвітніх навчальних закладах (Н. Апатова, Л. Білоусова, А. Верлань, М. Жалдак, Ю. Машбиць, О. Меньяйленко, Н. Морзе, К. Пахотін, Ю. Рамський та ін.);

- навчання інформатики студентів у вищих педагогічних навчальних закладах (Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Мошель).

Мета статті - проаналізувати проблему управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики в теоретичному й методичному аспектах, теорії та практики фізичного виховання дітей дошкільного віку в історичному аспекті.

Результати дослідження. Сьогодні, висуваючи нові умови розвитку суспільства, потребує значних змін у підготовці майбутніх учителів як фахівців педагогічної справи, підвищення вимог до якості освітнього процесу, яке безумовно впливає на формування професійної підготовки. Стрімкий розвиток інформаційного суспільства призводить до виникнення проблеми щодо якісної професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, а особливо до проблеми управління якістю професійної підготовки.

Якість професійного становлення і розвитку особистості майбутнього вчителя інформатики багато в чому визначає характер і подальшу долю освітнього процесу, сприяючи приведенню її у відповідність до сучасних життєвих потреб країни.

На сучасному етапі відсутній єдиний підхід до управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, не визначені критерії і показники ефективності управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів

інформатики та відповідні методи педагогічної діагностики.

Необхідність подальших системних досліджень управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики зумовлено також суперечностями між:

- швидким розвитком інформаційних технологій і недостатнім їх упровадженням в процес управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики;

- об'єктивністю аналізу та оцінюванням якості професійної підготовки майбутніх учителів інформатики;

- реалізацією компетентнісного підходу до формування професіоналізму майбутніх учителів інформатики й відсутністю дієвих механізмів управління якістю професійної підготовки.

Аналіз наукових розробок і виявлені суперечності розвитку управлінням якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики зумовили вибір теми дослідження. Виникає необхідність у розробці теорії і практики управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

Поетапне входження України до світового простору, інноваційні та модернізаційні процеси в освіті виявили наявність істотних суперечностей між потребами часу та реальним станом управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів у навчальних закладах.

Я. Яхнін зазначає, що сфера управління освітою, зокрема якістю освіти у ВНЗ, стала предметом наукового дослідження порівняно недавно [4].

Над проблемою підвищення рівня якості освітнього процесу працюють вітчизняні й зарубіжні науковці: В. Алфімов, Г. Артюх, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, Є. Хриков, В. Крижко, Н. Коломінський, В. Луговий, Г. Пономарьова, А. Харківська.

Гострота проблеми управління якістю освіти майбутніх учителів пояснюється відсутністю чітких параметрів організації освітнього процесу в різних типах освітніх закладів, єдиного підходу до визначення узагальнених критеріїв та механізмів оцінки якості освіти, орієнтацією на застарілі принципи управління персоналом, освітнім процесом та іншими аспектами діяльності вищого навчального закладу [5].

Управління якістю підготовки фахівців (майбутніх учителів) вищої кваліфікації ґрунтується на контролі за дотриманням державних вимог до рівня навчання й забезпечується зовнішніми (щодо вищого навчального закладу) процедурами ліцензування освітньо-професійних програм, атестації та акредитації вищих навчальних закладів [3].

Матеріали сучасних досліджень свідчать, що проблема управління якістю професійної підготовки у ВНЗ може бути успішно реалізована тільки на підвалинах концепції системи якості. Ця система припускає ситуаційний підхід до формування організаційних структур освіти, системне представлення об'єкта управління, досягнення оптимального сполучення функціонально-лінійних і

програмно-цільових структур, наявність у технологічному блоці взаємозалежних контурів управління (управління якістю поточного функціонування, управління якістю розвитку, управління якістю засобів освіти), а також відпрацьованих методик і процедур діагностики й оцінювання [6, с. 54].

Підставою для розробки такої концепції, на думку М. Багутдінової, є провідні положення квалітології як триєдиної науки про якість (теорія якості, теорія оцінки якості або кваліметрія, теорія управління якістю), концепції загального управління якістю, міжнародних стандартів якості ISO серії 9000, системології, освітознавства, теорії управління тощо. Адміністративно управлінський апарат уважає управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів предметною сферою загальної теорії управління якістю через специфіку об'єкта (якості освітнього процесу, підготовки випускників шкіл, розробки та оцінювання засобів навчання). Це новий управлінський підхід, спрямований на вирішення низки розбіжностей у період інноваційного розвитку системи [3, с. 222;].

Цікавою є думка В. Пікельної та М. Багутдінової, що системне управління якістю – це нова парадигма управління у сфері освіти, провідними напрямками якої є теорія якості, теорія оцінки якості або кваліметрія, теорія управління якістю, концепції загального управління якістю, міжнародні стандарти якості ISO серії 9000, теорії управління тощо. Слушною для нас також є, у контексті вивчення проблеми управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів у вищому педагогічному

навчальному закладі, думка В. Лугового, який підкреслює, що сьогодні політика щодо якості освіти, професійної підготовки й сертифікації фахівців спрямовується на досягнення оптимального ступеня упорядкування педагогічної діяльності з урахуванням особистісних, соціальних, економічних і державних потреб та інтересів акціонерів освіти [7].

Ми погоджуємося з думкою А. Харківської, що система управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя інформатики, як компетентного фахівця, має бути спроектована і реалізована як відкрита система, що готова до подальшого вдосконалення. Основою такої системи має стати орієнтація на динамічно мінливу дійсність, на постійний і безперервний розвиток. Підготовка вчителя інформатики до роботи в умовах сучасного інформаційного середовища повинна бути орієнтована не тільки на вирішення тих завдань, які сьогодні виникають перед педагогом, а й на які можуть з'явитися в майбутньому [8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах модернізації освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу, але на даному етапі має певні недоліки. Вдосконаленню системи управління якістю професійної підготовки сприятиме саме якісна підготовка вчителів, оскільки вчителі мають підготувати майбутніх громадян до життя в сучасному суспільстві, де вирішальну роль відіграватимуть інформація, наукові знання та інновації.

Список використаних джерел.

1. Про вищу освіту : Закон України : від 01 липня 2014 р. № 1556-VII // Урядовий кур'єр. – 2014. – 13 серпня (№ 146). – С. 7-18.
2. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Електронний ресурс] // Робоча група під керівництвом Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf.
3. Багутдінова М. Управління якістю освіти / М. Багутдінова, М. Новіков // Стандарти і якість. – 2002. № 9. – С. 221-223.
4. Якименко Ю. Вдосконалення системи контролю якості вищої технічної освіти і Болонський процес / Ю. Якименко // Вища школа. – 2004. – № 5–6. – С. 80–85.
5. Ашумов В. Р. Якість освіти у ВНЗ / В. Р. Ашумов – К. : Наукова думка, 2010. – 122 с.
6. Педагогічна майстерність : підруч. для вищ. пед. навч. закл. / за ред. І. А. Зязюн ; авт. : І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.
7. Луговий В. І. Управління освітою: навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності “Державне управління” / В. Луговий. – К. : Вид-во УАДУ, 1999. – 342 с.
8. Харківська А. А. Управління якістю підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах модернізації освіти / А. А. Харківська // Вісник Черкаського університету / Черкас. нац. ун-т імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2013. – (Серія: Педагогічні науки ; вип. 36 (289)). – С. 135–139.

В статье рассмотрены управления качеством профессиональной подготовки будущих учителей информатики как педагогическая проблема. Определены противоречия, возникающие при управлении качеством профессиональной подготовки будущих учителей информатики. Проанализированы особенности системы управления качеством профессиональной подготовки будущих учителей информатики. Указано, что стремительное развитие средств информатизации является приоритетным направлением государственной политики развитых стран. Доказано, что компьютерные коммуникации вместе с современными технологиями обучения могут существенно повлиять на формирование организационных форм и методов обучения.

Ключевые слова: управление, качество, профессиональная подготовка, будущие учителя информатики, система

The article deals with quality management training of future teachers of computer science as a pedagogical problem. The inconsistencies that arise during quality management training of future teachers of computer science have been determined. The features of a quality management system of training future teachers of computer science have been analyzed. It is noted that the rapid development of information tools is a priority of state policy in developed countries. It is proved that computer communication with modern technology training can significantly influence the formation of organizational forms and methods. Present imposing new conditions of society require significant changes in preparation of future teachers as professionals teaching cases, increasing quality requirements of the educational process, which certainly affects the formation of training. The rapid development of the information society leads to problems with quality training future teachers of computer science, and especially the issue of quality management training. Quality professional formation and development of future science teachers largely determines the nature and the fate of the educational process, helping to bring it in line with modern living needs of the country. At the present time there is no single approach to quality management training future teachers of science, not the criteria and performance quality management training future teachers of computer science and related methods of educational assessment. Quality management training future teachers of computer science in the modernization of education is an integral part of the educational process, but at this stage has certain disadvantages. Improvement of the quality management system will facilitate training in high-quality teacher training so that the teacher could prepare future citizens to live in a modern society where a crucial role has been played by information, scientific knowledge and innovation. The rapid development of information tools is a priority of state policy in developed countries. Computer communication with modern technology training can significantly influence the formation of a new educational content and modify organizational forms and methods.

Key words: management, quality, training, future teachers of informatics, system.

УДК 378.013

Павко Анатолій Іванович,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри суспільних та політичних наук НАУ,
НАН України
Курило Людмила Федорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент НАУ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКИ І МИСТЕЦТВА

У статті педагогіка вищої школи розглядається синхронно і як наука, і як мистецтво. Авторами зазначено, що педагогіка вищої школи має всі критеріальні ознаки, сукупність яких дає підстави без будь-яких сумнівів віднести педагогіку вищої школи до галузі теоретичного і прикладного наукового знання. У статті обґрунтовано чинники, що визначають статус педагогіки вищої школи як науки.

Ключові слова: детермінанти педагогіки, педагогіка вищої школи, мистецтво, наука, наукове знання.

На протязі століть триває гостра полеміка між педагогами-теоретиками і практиками стосовно того, чи є педагогіка наукою або мистецтвом. Інтелектуальний рефрен цих дискусій цілком закономірно екстраполюється і на сферу педагогіки вищої школи. Зазначимо, що педагогіка вищої школи як окрема галузь соціогуманітарного та педагогічного знання розкриває закономірності, принципи навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, специфічні проблеми здобуття вищої освіти. На слушну думку М. Фіцули, педагогіка вищої школи це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як фахівців відповідно до вимог держави [8, с. 7]. Мають сенс ті дослідники, які стверджують, що об'єктом вивчення педагогіки вищої школи є система вищої освіти та складні внутрішньосуперечливі, і разом с тим цілісні педагогічні процеси, які відбуваються в її структурі [2, с. 14]. На наш погляд, предметом педагогіки вищої школи доцільно вважати розробку теоретико-методологічних і прикладних

проблем формування сучасного з чітко визначеною інтелектуальною домінантою висококваліфікованого фахівця у певній галузі суспільно корисного виробництва. Слід зауважити, що педагогіка вищої школи, яка виникла на базі загальної педагогіки, відповідно містить в собі фундаментальний (теоретичний) і прикладний (методичний) рівні. Якщо вивчення фундаментального рівня педагогіки спрямоване на становлення відповідного педагогічного світогляду, то прикладний рівень педагогічної науки репрезентовано фаховими методичними або дидактиками [1, с. 12]. Очевидним є і те, що педагогіка вищої школи, яка вивчає актуальні проблеми антропологічного та творчого буття людини виступає в двох площинах – в якості педагогічної науки чи педагогічної практики. Такий дуалізм вузівської педагогіки зумовлює її тяжіння як науки до прикладних аспектів досліджень, а як практики – до індивідуальних педагогічних технологій та науково обґрунтованих засад чіткої організації освітнього середовища та ефективного управління ним [5, с. 10].